

DOI: <https://doi.org/10.4312/keria.27.1.17-26>

Boris Šinigoj

Pesem, ki dviga k božanskemu Skrbniku

Ναυσιφορήτοις δ' ἀνδράσι πρώτα χάρις
ἐς πλόον ἀρχομένοις πομπαῖον ἐλθεῖν οὔρον.

Za morjeplovce na samem začetku poti
prva je milost prihod ugodnega vetra.

(Pindar, *P.* 1.33–34; prevod Brane Senegačnik)

Dovolite mi, da se, preden skupaj odrinemo na globoko in tvegamo plovbo po brezdanjem morju Pindarjevih bogonavdihnenih poezij, po pesnikovem zgledu tudi sam s priprošnjo obrnem k Muzam in njihovemu Očetu, naj nam kot prvo milost (πρώτα χάρις) naklonijo ugoden veter, ki vliva upanje, da se poglobljeni v duhu vrnemo v domači pristan.

Kaj velja poleg izkušenega krmarja, srčnih sopotnikov in živeža še vzeti s seboj na pot? Nedvomno dobro navtično karto za boljšo orientacijo med celi-no in otoki, ki že vstajajo iz morskih globin na duhovnem obzorju Pindarjevega pesništva. Med pesniku bližnjimi pokrajinami v razumevanju božanskega izvora njegovega po-klica nas plovba najprej vodi ob bregovih Bojotije s Heli-konsko goro v ozadju, kjer so Muze navdihnile k pesnjenju že starejšega rojaka Hezioda. Njegovi verzi, ki so prejeli svoj odjek tudi v homerski himni *Muzam in Apolonu*, nam kot zanesljiv kompas kažejo pravo smer plovbe. Neznani rap-sod omenjeno himno namreč začenja z vzklikom: »Z Muzami hočem začeti, z Apolonom in Zevsom – Μουσῶν ἀρχομαι Ἀπόλλωνα τε Διός τε«, da bi takoj nato v pojasnilo navedel verze Heziodove *Teogonije*:

Ἐκ γὰρ Μουσάων καὶ ἐκ ἡβόλου Ἀπόλλωνος
ἄνδρες ἀοιδοὶ ἔασιν ἐπὶ χθονὶ καὶ κίθαρισταί.

Kajti iz Muz in Apolona, strelca iz daljave,
so na zemlji možje aojdi in kitaristi.

(*Homerske himne* XXV, 2–3 (Heziod, *Teogonija*, 94–95); prevod Polonca Zupančič)

Iz daljav za Helikonom se nadalje kakor mogočno grmenje z nebeškega Olimpa oglašča za vzgojo helenske duše nepogrešljivo bajeslovno izročilo z številnimi različicami zgodb o medsebojnem prepletanju usode bogov in ljudi. To mitično izročilo je kot bajka o skrivnostni resnici biti same, ki se venomer izmika pozabi, od nekdanj narekovalo aojdom, da iz starih zgodb snujejo nove pesmi, ali rečeno s svobodno parafrazo Pindarja samega, da »iz starega vina porajajo cvetove slavošpevov novih«.¹ Morda ne bo odveč, da si na pomorski karti označimo tudi nekatere kraje sedmerih modrih, saj Pindarju modroslovje ni bilo tuje. Še več, sovpadlo mu je kar z najvzvišenejšo veščino, veščino pesnjenja, ki jo imenuje preprosto σοφία, (pesniška) modrost,² saj »iz boga se modre misli [tj. posebno bogonavdihnjeno védenje] razcvetajo v človeku«.³ V pomanjkanju kreposti in iskanju vremenu primerne časa za plovbo okrog Pelopsovega otoka proti Egeju pa se lahko nadejamo umerjene pomoči Kleobula iz rodoškega Linda (»μέτρον ἄριστον – najboljše je mera«)⁴ ali Pitaka iz lezboške Mitilene (καὶρὸν γνῶθι – spoznaj pravi čas),⁵ pa tudi svarila tematskega Efežana pred ladijskim požarom, da nas ne prevzame objestna možatost (ῥβρις), ki je nekoč Odiseja vodila še onkraj Heraklovih stebrov v usodno pogibel. Bolje da preplujemo le del poti, da le rastemo v kreposti, saj je že Heziod pel, da je »pol več kot celota – πλέον ἤμισυ παντός«.⁶

Morda nas ob postanku v Pireju nagovori Platonova filozofska digresija iz pisma prijatelju Dionu na Sicilijo o hipnem uvidu, ki se porodi kakor svetloba v duši »iz dolgega sobivanja s stvarjo samo – ἐκ πολλῆς συνουσίας [...] περὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ«.⁷ Po analogiji nam tako nagovorjenim morda naposled vendarle uspe izpeljati zadani podvig, kolikor se v potrpljivem urjenju v približevanju vzvišenemu prelivanju Pindarjevih poezij v duhu dotaknemo njihove srčike same. Pri tem velja zaupati prekaljenemu krmarju s Samotrake, ki se je v aleksandrijski knjižnici dolgo uril v veščini branja papirusnih zapisov pod

1 Prim. Pindar, O. 9.47–49 in Pindar, *Slavospevi in izbrani fragmenti*, 73 in 79.

2 Prim. Pindar, O. 1.115b.

3 Pindar, O. 11, 10; prev. Brane Senegačnik.

4 Diog. Laert. I.93.

5 Diog. Laert. I.79.

6 Heziod, *Dela in dnevi*, 40. Sosikrat z Rodosa (ok. 130 pr. Kr.) pozneje enak izrek pripiše Pitaku; prim. Diog. Laert. I.75.

7 Platon, *Ep.* 7341c–d.

budnim očesom Aristofana iz Bizanca, prvega urednika Pindarjevih slavosplovov. Naš krmar Aristarh se je nato izkazal predvsem v plovbi po neizmernem Homerjevem morju z uvidom, da je ob upoštevanju duhovnega obzorja bližnjih predhodnikov ter stvarnih in slogovnih izjem najbolje »Homerja razlagati iz Homerja samega – Ὅμηρον ἐξ Ὁμήρου σαφηνίζειν«. ⁸ S tem pomorskim pravilom bo lahko zanesljivo krmaril našo barko mimo strmih obal osmerih aojdov helenske lirike edinstvenemu in neposnemljivemu Pindarju naproti.

Kot takega je Pindarja v luči aleksandrijskega kanona deveterih melikov umeval tudi veliki rimski učitelj Kvintilijan, kakor je razvidno iz njegove *Govorniške izobrazbe*:

Novem vero Lyricorum longe Pindarus princeps spiritus magnificentia, sententiis, figuris, beatissima rerum verborumque copia et velut quodam eloquentiae flumine; propter quae Horatius eum merito credidit nemini imitabilem.

Izmed deveterih lirikov zasluži prvo mesto Pindar zaradi vrlosti duha, izrekov, figur, zelo rodovitne obilnosti v oziru vsebine in izrazov, in tako rekoč tōka zgovornosti; zatorej je Horacij pravo pogodil, da ga ne more nihče posnemati.

(Kvintilijan, *Institutionis oratoriae*, 10.1.61; prevod Franc Brežnik)⁹

Če k plovbi po arhaičnem grštvu s helenistično pomorsko karto prikličemo še novoveški odjek Pindarjevih poezij pri Hölderlinu, ki mu je v našem ubožnem času med vsemi pesniki morda še najbliže in s Paulom Ricoeurjem tvegamo drugo naivnost, tako opremljeni lahko upamo, da ne bomo brezupno utonili v zanosnem plesu spremenljivih stopic posameznih epod in zagonetnih gnomičnih uvidov Pindarjeve poezije. Ob pomoči njene psihagoške moči in orakelske spodbude temačnega Efežana si torej drznimo »upati v Tisto, v kar ni mogoče upati«, ¹⁰ da znova v sebi prebudimo dovzetnost za religiozni izvor Pindarjevih poezij, ki ob vseh mitičnih in stvarnih nadrobnostih zmagosplovov kljub poudarjeni efemernosti našega prebivanja v svetu še danes zmorejo obuditi zavzetost za duhovni podvig k presežnemu, k božanskemu Skrbniku.

Da prehitro ne omagamo v duhu in ohranimo pravi kurz, za konec našega proojmiona prisluhnimo Pindarjevemu fragmentu iz prve knjige Platonove *Politeje* v nemškem prevodu včerajšnjega pesnika z nemškega severa, ki nam s pripisom »nedolžnost nravi ohranja srce živo – *schuldlose Sitte das lebendige Herz erhält*« v dušah poraja upanje:

⁸ Prim. Nünlist, »What does Ὅμηρον ἐξ Ὁμήρου σαφηνίζειν actually mean?«, 385–403.

⁹ Prim. Horacij, *Carmina* 4.2.

¹⁰ Prim. Heraklit, DK fr. 18 (Klemen Aleksandrijski, *Preproge* II.17.4).

Wer recht und heilig
 Das Leben zubringt,
 Süß ihm das Herz ernährend,
 Lang Leben machend,
 Begleitet die Hoffnung, die
 Am meisten Sterblichen
 Die vielgewandte Meinung regieret.

Kdor pravično in sveto
 Preživi življenje,
 Sladko mu hraneč srce,
 Bo dolgo živel,
 Ob spremljavi upanja, ki
 Najbolj uravnava smrtnikov
 Pogosto spreminjajočo se misel.
 (Hölderlin, *Pindar-Fragmente*, 285)¹¹

* * *

Podajmo se zdaj globlje v brezdanje valujoče morje Pindarjevih poezij v smeri Olimpije s slovitim Zevsovim svetiščem. Ker kraj leži v Elidi, kjer je prvokrat tekmoval in zmagal Lidijec Pelops, po njem veliki pol-otok, na katerem leži, še danes nosi svoje ime. Prisluhnimo prvi *Olimpijski hvalnici*, posvečeni Hieronu Sirakuškemu, zmagovalcu v konjski dirki, ki jo je Aristarhov učitelj z razlogom postavil na čelo vseh. Pindar namreč v njej uvodoma naslavlja svoje ljubo srce (φίλον ἦτορ), naj zapoje o tekmah, da ni bolj vzvišenih, ki se v čast bogov v Olimpiji vršijo. In brez odlašanja ubere strune forminge, da se ob pomoči muzične umetnosti in bogonavdihnjenega petja um (νόος) dvigne v opojni zanos spričo sijaja, v katerem paradokсно in obenem za naše nadaljnje umevanje skrajno pomenljivo sovpadeta vzvišeno ime svetega gaja in pozemeljsko ime iskrega prinašalca Hieronovih zmag, Pisa in Ferénikos.

Kajti s tem Pindar daljnosežno nakaže, da gre v našem življenju za usodno prepletanje obeh razsežnosti bivanja, božanske in človeške. Vendar nas zapeljiva moč poezije v liku Harite, ki tudi »neverjetno za verjetno naredi – ἄπιστον ἐμήσατο πιστόν«,¹² za hip še lahko zadrži le v občudovanju božanskega, kjer resnično je mnogo čudes (θαύματα πολλά), četudi nas lahko zgodbe (μῦθοι) v govorici smrtnikov »umetelno prevezene z lažmi zavajajo onstran resnične dovzetnosti za smisel (ὕπερ τὸν ἀλαθῆ λόγον)«. A dnevi, ki prihajajo, so »najmodrejšje priče (μάρτυρες σοφώτατοι)«, dodaja pesnik, kajti prej ali

11 Prim. Pindar, fr. 214 (Platon, *Politeja* 331a): »ὅς ἂν δικαίως καὶ ὁσίως τὸν βίον διαγάγῃ, γλυκεῖά οἱ καρδίαν ἀτάλλοισα γηροτρόφος συνορεῖ ἐλπίς, ἃ μάλιστα θνατῶν πολύστροφον γνώμαν κυβερνᾷ.«

12 Pindar, *O.* 1.31–32; prev. Brane Senegačnik.

slej se v njih vse razkrije, pred bogom pa človeku svojih dejanj že tako nikakor ni mogoče skriti ... S temi iztočnicami Pindar že v prvem epinikiju zasnuje glavne teme svojih slavnih poezij in s svarilnim poudarkom religiozno intonira četvero zbirko hvalnic zmagovalcem panhelenskih tekmovanj v Olimpiji, Delfih, Nemeji in Korintu, kakor so nam jo posredovali Aleksandrinci.

V himničnem zanosu nas Pindar skozi celotno zbirko epinikijev zdaj s trpkimi verzi zdaj z gnomiko, ki jo večje vpleta med obsežne slavitve zmagovalcev ter mitična prepletanja usod bogov in junakov, venomer opominja na nestanovitnost človekovega prebivanja v svetu, ki ga v temelju zaznamuje mimobežnost, podnevnost in svari, da se v svojih besedah in ravnanjih ne spozabimo in ne podležemo lastni prevzetnosti (ὑβρις). Kajti tedaj se v nespaleti samoljubja lahko usodno pregrešimo nad bogovi, zlasti kadar se na višku svojih življenjskih moči počutimo, kakor da smo sami zmagoviti udeleženci vsegrških iger, ki jih pesnik slavi v svojih epinikijih. Pindar se očitno tudi iz lastne izkušnje zaveda te človeške nečimrnosti, saj nam že v drugi antistrofi prvega *Olimpijskega zmagospeva* polaga na srce:

ἔστι δ' ἀνδρὶ φάμεν ἑοικὸς ἀμφὶ δαιμόνων καλὰ: μείων γὰρ αἰτία.

O bogovih se spodobi le dobro govoriti, tedaj je manjša krivda.

(Pindar, O. 1.35–36; prevod Brane Senegačnik)

Toda mar gre v tem primeru res le za »obrnjeno litoto«¹³ in nam ob spoštljivem govorjenju o bogovih resnično ne pritiče nobena krivda, ali pa se Pindar ob omembi Tantalove spozabe v stremljenju po zvijačni rešitvi pred propadljivostjo zaveda globlje človekove krivde pred nesmrtnimi?¹⁴ Kajti že na primeru prvega olimpijskega zmagoslavja Hierona Sirakuškega nas opominja, da naj tudi, ko kdo med nami doseže zmagoslavje, vdano sprejme ta omejeni čas (χρόνος), ki nam je odmerjen, in naj se ne ozira dlje ali še onkraj tuzemskosti.¹⁵ Sicer nam grozi »še četrto trpljenje« ob vseh človeških tegobah, ki se pri Tantalu zgostijo v lakoto, žejo in nevzdržno prebivališče spričo njegove krivde, ker v nesrečni težnji po nepropadljivosti ni nesmrtnim izmaknil nektarja in ambrozije le zase, temveč ju je delil tudi s svojimi gosti, med katerimi se še danes lahko prepoznamo, kolikor se drznemo primerjati z bogovi.

K temu lahko z Aleksandrincem Didimom dodamo le še Pindarjevo gномо, s katero po svoji priprošnji Zevsu Rešitelju visoko nad oblaki (Σωτῆρ ὑψινεφές Ζεύς) sklene svoj peti *Olimpijski epinikij*, posvečen Psavmisu iz Kamarine, zmagovalcu v dirki muljih vpreg:

13 Prim. Pindar, *Slavospevi in izbrani fragmenti*, 18, op. 1.

14 Prim. Pindar, O. 1.35; 64; 66.

15 Prim. Pindar, O. 1.114–115.

ὕγιεντα δ' εἴ τις ὄλβον ἄρδει
ἐξαρκέων κτεάτεσσι καὶ εὐλογίαν
προστιθείς μὴ ματεύσῃ θεός γενέσθαι.

Če kdo zdravo blagodat napaja,
s tem, kar ima, zadovoljen, in hvalnico še pristavi,
naj se nikar ne napreza, da bi bog postal.¹⁶

A Pindar se ne zadovolji s tovrstnimi opomini, ki so posejani domala po vseh zmagospevih, da bi nas usmerili na pot, ki »napuhu je sovražna (ὑβρις ἐχθρὰν ὁδόν)«¹⁷ in bi si v tem mimobežnem življenju po svojih najboljših močeh v upanju na podporo bogov prizadevali za kreposti (ἀρεταί).¹⁸ Ko ga v devetem *Olimpijskem epinikiju* za Efarmosta iz Opunta, zmagovalca v rokoborbi v zanosni hvali poguma in modrosti v božjih očeh zanese poveličevanje Heraklovih podvigov, ki se upre kar trem bogovom, se nenadoma zave nedostojnosti svoje pripovedi, »saj bogove sramotiti odvratna je (pesniška) modrost (ἐχθρὰ σοφία) in hvaljenje ob neprimernem času (παρὰ καιρόν).«¹⁹ Tedaj v osupljivo nenadni prekinitvi izvede oster zaobrat in sebi samemu zapove molk:

ἀπό μοι λόγον τοῦτον, στόμα, ῥῖψον·
χωρίς ἀθανάτων·

Proč s to zgodbo, moja usta!
Proč od nesmrtnih!

(Pindar, O. 9.35.41; prevod Brane Senegačnik)

Še več. V petem *Istmijem epinikiju* za Filakida z Ajgine, zmagovalca v pankratiju, svoj obrat k molku o božanskih podvigih še poglobi in razširi v smrtnikom primerno zapoved:

μὴ μάτεψε ζεύς γενέσθαι·
θνατὰ θνατοῖσι πρέπει.

Ne trudi se postati Zevs!
Umrljivim umrljivo se spodobi.

(Pindar, I. 5.15–16; prevod Brane Senegačnik)

16 Prim. Pindar, O. 5.22–23; delno prirejen Senegačnikov prevod.

17 Pindar, O. 7.91; prev. Brane Senegačnik.

18 Prim. Pindar, P. 1.41–42.

19 Pindar, O. 9.37–38; prev. Brane Senegačnik.

Iz tega pa neogibno sledi tudi zaobrat od zgolj pravnih presoj k skrajni zaostritvi vprašanja človekove kratkotrajne, bežne podnevne usode. Tako se v znameniti gnomi osmega *Pitijskega slavospeva* za Aristomena, zmagovalca v rokoborbi, na prvi pogled ves himnični zanos o dosežkih človeškega rodu umakne trpkemu videnju povsem obubožane človeške biti, ki ji od vse modrosti, pogumnih dejanj in atletskih dosežkov navsezadnje ostane samo še bleda senca sna:

ἐπάμεροι· τί δέ τις; τί δ' οὐ τις; σκιάς ὄναρ ἄνθρωπος·

Enodnevi! Kaj je kdo? In kaj kdo ni? Čovek je le sence sen!

(Pindar, *P.* 8.95; prevod Gorazd Kocijančič)

Kaj torej preostane človeku? Mar naj se resnično v svoji usnuli senci drži zgolj umrljivega in propadljivega v svetu? Kaj na to arhaično misel poreče klasična atenska filozofija Periklejeve dobe? Mar ni tudi Sokrat v Platonovem *Fajdonu* učil, da je filozofija urjenje v umiranju, vaja v smrti (μελέτη θανάτου),²⁰ dokler se z njo ne srečamo iz obličja v obličje? In vendar je že mladi Aristotel še kot Platonov učenec ostro nastopil proti Pindarju z do kraja nasprotnim stališčem, ko se je v mladostni *Spodbudi k filozofiji* srčno zavzel za doseganje nesmrtnosti (ἀθανατίζειν) in zoper premišljevanje zgolj o minljivih in umrljivih stvareh (τὰ θνητὰ) na osnovi nesmrtnega in božanskega uma (νοῦς) in premišljenosti (φρόνησις), ki sta v nas.²¹ Še odločneje pa je svojo implicitno polemiko s Pindarjem razvil v *Nikomahovi etiki*:

Εἰ δὴ θεῖον ὁ νοῦς πρὸς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ὁ κατὰ τοῦτον βίος θεῖος πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον. Οὐ χρὴ δὲ κατὰ τοὺς παραινοῦντας ἀνθρώπινα φρονεῖν ἄνθρωπον ὄντα οὐδὲ θνητὰ τὸν θνητόν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἐνδέχεται ἀθανατίζειν καὶ πάντα ποιεῖν πρὸς τὸ ζῆν κατὰ τὸ κράτιστον τῶν ἐν αὐτῷ.

Če je um resnično to božansko pri človeku, potem je življenje v skladu z njim božansko, kar se tiče človeškega življenja. Zato ni treba slediti tistim, ki nas nagovarjajo, da moramo kot ljudje premišljevali samo o človeških stvareh in kot umrljivi o umrljivih, ampak da, kolikor je mogoče, postanemo nesmrtni in storimo vse za življenje v skladu s tem, kar je najodličnejše od vsega v nas.

(Aristotel, *EN* 1177b 30–34)

Vendar tudi pri Pindarju ni vse enoznačno, saj v drugem *Olimpijskem epinikiju*, ki slavi Terona iz Akraganta, zmagovalca v dirki konjskih vpreg, v himničnem zanosu v maniri italskega religioznega izročila orfikov in pitagorejcev pa tudi mlajšega sodobnika Empedokleja zapoje o posmrtnem življenju in

²⁰ Prim. Platon, *Fajdon* 81a.

²¹ Prim. Aristotel, *Protrep.* B108.

preseljevanju duš ter o njihovi nagradi za pravično življenje ali kazni za krivdo, ker niso vztrajali v kreposti. Prvi med njimi tedaj pristanejo v družbi čaščenih božanstev na otoku blaženih deležni življenja »brez solz« (ἄδακρυν), medtem ko drugi utrpevajo bol (πόνος), ob kateri »se oko zapre.«²² O blagoslovljenem človekovem deležu v nesmrtnosti pričuje tudi Pindarjev »orfiški« fragment:

ὄλβιος ὅστις ἰδὼν κεῖν' εἶσ' ὑπὸ χθόν'.
οἶδε μὲν βίου τελευτάν,
οἶδεν δὲ διόσδοτον ἀρχάν.

Blagoslovljen, kdor je uzrl te stvari, preden gre pod zemljo;
saj pozna tako (smrtnega) življenja konec,
kot začetek (novega življenja), ki ga naklanja Bog/Zevs.
(Pindar, fr. 137^a)

Ob koncu naše plovbe torej pri Pindarju znova v ospredje stopajo vedrejši toni, ko človek vzleta iz upanja (ἐξ ἐλπίδος πέταται)²³ na krilih svojih prizadevanj in molitev. Upanje (ἐλπίς) je tisto, ki poslej dviga človeka in v njem obuja vero in zaupanje (πίστις) v božjo Skrb za človeka, s čimer nas spodbuja k preseganju svoje ujetosti v podnevno mimobežnost. Senčni sen človekove efemernosti zdaj po božji milosti razsvetljuje milina (χάρις), ki nam jo kot psihagoško moč poezije posreduje pesnikov glas, slajši od čebeljega satja. Bog namreč Pindarju ni le Varuh in Skrbnik (θεὸς ἐπίτροπος),²⁴ ki nam »smrtnikom pripravlja vse«,²⁵ ampak tudi »mogočni Oče« in »najodličnejši Umetnik« (ἀριστοτέχνα πάτερ),²⁶ ki pesniku naklanja pesem. V tej luči nam dovzetnost za religiozni izvor Pindarjevih poezij ob vseh mitičnih in stvarnih nadrobno-stih zmagospenov še danes lahko obudi zavzetost za duhovni podvig k božanskemu Skrbniku. Ali kot se nadvse spodbudno glasijo stih, ki neposredno sledijo trpki gnomi osmega *Pitijskega epinikija* o človeku kot enodnevnem bitju, na videz brezupno ujetem v lastne sence sen:

²² Pindar, O. 2.66–67; prev. Brane Senegačnik.

²³ Pindar, P. 8.90.

²⁴ Pindar, O. 1.106–107.

²⁵ Pindar, fr. 141.

²⁶ Pindar, fr. 57: »O mogočni, najodličnejši umetnik, oče iz Dodone – Δωδωναίε μεγασθενές, ἀριστοτέχνα πάτερ!« (Dio Chrysostom, *Orat.* 12.81); prim. Klemen Aleksandrijski, *Protreptikos* 10.78 p. (odjek Pindarja v krščanskem kontekstu).

ἀλλ' ὅταν αἶγλα διόσδοτος ἔλθῃ,
λαμπρόν φέγγος ἔπεστιν ἀνδρῶν καὶ μείλιχος αἰών.

A kadar se razlije sij iz božjih rok,
žareča luč je nad ljudmi in sladko je življenje.
(Pindar *P.* 8.96–97; prevod Brane Senegačnik)

Boris Šinigoj
Glasbena šola Ljubljana Vič Rudnik
boris.sinigoj@guest.arnes.si

BIBLIOGRAFIJA

- Bennett, C. E., izd. *Horace. Odes and epodes*. Loeb Classical Library 33. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1995.
- Bonnell, Eduardus, izd. *M. Fabii Quintiliani Institutionis oratoriae II*. Lipsiae: Teubner, 1903.
- Brežnik, Franc, izd. *Marka Fabija Kvintilijana govorniški pouk* (izbrana poglavja). Maribor: pisatelj, 1886.
- Butterworth, G. W., izd. *Clement of Alexandria. The exhortation to the Greeks. The rich man's salvation. To the newly baptized*. Loeb Classical Library 92. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1953.
- Bywater, Ingram, izd. *Aristotelis Ethica Nicomachea*, Cambridge: Cambridge University Press, 2010.
- Diels, Hermann, Kranz, Walther, izd. *Die Fragmente der Vorsokratiker I-III*, Berlin : Weidmannsche Verlagsbuchhandlung, 1954.
- Düring, Ingemar, izd. *Der Protreptikos des Aristoteles*, Frankfurt am Main: Vittorio Klostermann, 1969.
- Hicks, R. D., izd. *Diogenes Laertius I*. Loeb Classical Library 184. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1995.
- Hicks, R. D., izd. *Diogenes Laertius II*. Loeb Classical Library 185. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1995.
- Hölderlin, Friedrich, *Pindar-Fragmente: Sämtliche Werke* 5. Stuttgart: Cotta 1954. <https://www.hs-augsburg.de/~harsch/germanica/Chronologie/19Jh/Hoelderlin/hoepinf.html>
- Kocijančič, Gorazd, izd. *Parmenid: Fragmenti*. Maribor: Obzorja, 1995.
- Maltese, V. Enrico, izd. *Platone: Tutte le opere*. Roma: Grandi Tascabili Economici Newton, 1997.
- Nünlist, René. »What does Ὅμηρον ἐξ Ὁμήρου σαφηνίζειν actually mean?« *Hermes* 143, št. 4 (2015): 385–403.
- Pindar. *Slavospevi in izbrani fragmenti*. Prevod Brane Senegačnik. Ljubljana: Družina, 2013.
- Platon. *Zbrana dela*. Prevod Gorazd Kocijančič. Celje: Mohorjeva družba 2004.
- Race, H. William, izd. *Pindar I. Olympian Odes. Pythian Odes*. Loeb Classical Library 56. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1997.

- Race, H. William, izd. *Pindar II. Nemean Odes. Isthmian Odes. Fragments*. Loeb Classical Library 485. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2006.
- Schönberger, Otto, izd. *Hesiod, Theogonie*. Stuttgart: Philipp Reclam jun., 1999.
- Schönberger, Otto, izd. *Hesiod, Werke und Tage*. Stuttgart: Philipp Reclam jun., 1996.
- Senegačnik, Brane, ur. *Homerske himne*. Prevedli Blaž Božič, Lara Unuk, Blaž Zabel in Polonca Zupančič. Ljubljana: Družina, 2019.

IZVLEČEK

Prispevek se osredotoča na vlogo Pindarjevih poezij pri vlivanju (za)upanja v božjo skrb za človeka kot spodbudo k preseganju njegove ujetosti v podnevno mimobežnost. Senčni sen človekove efemernosti po božji milosti razsvetljuje milina (χάρις), ki nam jo kot psihagoško moč poezije posreduje pesnikov glas, slajši od čebeljega satja. Bog namreč Pindarju ni le Varuh in Skrbnik (θεὸς ἐπίτροπος), ki nam »smrtnikom pripravlja vse« (fr.141), ampak tudi »mogočni Oče« in »najodličnejši Umetnik« (ἀριστοτέχνα πάτερ), ki pesniku naklanja pesem. V tej luči nam dovzetnost za religiozni izvor Pindarjevih poezij ob vseh mitičnih in stvarnih nadrobnostih zmagospenov še danes lahko obudi zavzetost za duhovni podvig k božanskemu Skrbniku.

Ključne besede: poezija, efemernost, smrtnost, nesmrtnost, milost, božja skrb

ABSTRACT

The Poem Lifting Us Up to the Divine Guardian

The article focuses on the role of Pindar's poetry as an assurance of divine care for man, and thus as an incentive to man to transcend his entrapment in the transience of the everyday moment. The shadowy dream of human ephemerality is illuminated by divine grace (χάρις), conveyed through the psychagogic power of poetry in the poet's voice – sweeter than honeycomb. For Pindar, God is not only the Guardian and the Steward (θεὸς ἐπίτροπος), who 'prepares everything for us mortals' (fr.141), but also the 'mighty Father' and 'the most excellent Artist' (ἀριστοτέχνα πάτερ), who grants the poet his poem. In this light, attentiveness to the religious origin of Pindar's poetry, in addition to the mythical and factual details of the *epinikia*, can still spur us to a spiritual ascent toward the divine Guardian.

Keywords: poetry, ephemerality, mortality, immortality, grace, divine care